

[K. B. Andersen.]

varer er det som regel, at eksportlandet er i stand til at yde lang kredit til en rimelig rente. De store industrilande konkurrerer ofte om at opfylde disse krav med det resultat, at udviklingslandene — uanset den aktuelle valutasituation — ofte vænnes til at handle på exceptionelt gode kreditvilkår. Denne tendens må forventes øget som følge af fællesmarkedets villige kreditpolitik over for udviklingslandene. Hvis dansk industri ikke er i stand til i sådanne tilfælde at yde nogenlunde tilsvarende vilkår, vil den næppe kunne stå sig i konkurrencen og gøre sig noget håb om en nævneværdig udvidelse af eksporten til de pågældende markeder.“

Sådan lød det pågældende citat. Desværre mener redegørelsen at måtte tilføje det måske nok realistiske synspunkt, at det imidlertid er — jeg beder om tilladelse til fortsat at citere —:

„lidet sandsynligt, at der med de nuværende kreditmuligheder vil kunne skaffes tilstrækkelig kapital både til at finansiere eksport af denne art og til at investere i en omstilling af dansk industri“, en omstilling fra produktion af forbrugsvarer, som udviklingslandene kun i begrænset omfang kan tænkes at åbne for, til investeringsgoder.

Det er på baggrund af de nævnte forhold forståeligt, at den højtærede udenrigsminister i redegørelsen må komme til det resultat, at mulighederne for afsætning på de oversøiske markeder i en overskuelig fremtid er begrænsede, og at der ikke her findes mulighed for compensation for det tab, dansk eksport vil lide ved at stå uden for fællesmarkedet.

Også fra et langtidssynspunkt er det vigtigt at gøre, hvad gøres kan, for at fremme industrieksporten, dels fordi udviklingen i dansk erhvervsliv går i retning af beskæftigelse af en stadig større del af befolkningen i industrisektoren, men også fordi en sådan fremme af industriens muligheder vil gøre os mindre afhængige af den landbrugseksport, der, som situationen viser, gør os overmåde sårbare — med den landbrugspolitik, der nu engang føres i mange lande kloden over.

Men når dette er sagt, må det også til-

føjes, at der i den ventetid, vi nu går ind i, selvfølgelig ligger en overordentlig vigtig opgave i at fremme landbrugseksporten så meget som muligt. Der er i mange kredse i dette land en udbredt fornemmelse — en fornemmelse, der kan være forkert; jeg er personlig mest tilbøjelig til at tro, den er rigtig — af, at arbejdet for at fremme landbrugseksporten ikke gøres så systematisk og så effektivt, som ønskeligt var. Jeg er næppe ene om at føle savnet af en lige så detaljeret og et lige så let tilgængeligt program for arbejdet for fremme af landbrugseksporten som det, der findes for industrieksporten.

Der er også i nogle kredse af befolkningen, vel nok først og fremmest bybefolkningen, en vis irritation, når der tales så meget og så ofte om landbrugseksporten, som tilfældet har været i forbindelse med markedsdrøftelserne. Derfor nævnedes jeg også med velberåd hu industrieksporten først. Men det må ikke glemmes, at så længe landbrugsprodukterne udgør en så betydelig andel af den samlede eksport, og så længe vilkårene for landbrugseksporten er så ugunstige i forhold til en lang række lande, som tilfældet er, må landbrugseksporten være et problem af almindelig samfundsmæssig interesse og ikke blot, som nogle måske er tilbøjelige til at tro, et landbrugsproblem. Dansk industri ville være ilde stedt uden de valutamæssige muligheder for indkøb af råvarer og andet, som landbrugseksporten bringer hjem.

I forbindelse med den anden af de før nævnte ventetidsopgaver, at undgå at skabe nye vanskeligheder for et bredere europæisk samarbejde den dag, situationen er moden til det, er der grund til at give tilslutning til det synspunkt, der er fremhævet såvel af den højtærede statsminister som af den højtærede udenrigsminister, at EFTA ikke i overgangstiden gøres til en kamporganisation vendt mod fællesmarkedet. Om EFTA som kamporganisation ville give gevinst i det korte løb, er vel tvivlsomt; at det ville give bagslag i det lange løb, er givet. Det har da også, som tingets medlemmer vil vide, fra EFTAs første dag været en klar bestræbelse for regeringens indsats — som ofte fremhævet af den daværende udenrigsminister, den nuværende højtærede statsminister — at det måtte